

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Adolescens Academicvs Svb Institutvione Salomonis

Musart, Charles

Dvaci, 1633

Cap. II. Ingens peccati horror.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49007](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49007)

Ingens Peccati Horror. 17.

Herculis hic summus labor est *M. Gaus*

SYMBOLI EXPLICATIO.

Hercule hic magno opus,
 qui ferro & igne septempli-
 cem belluam domet: capitale
 istud monstrum peccatum est,
 quam multicipitem Hydram
 edomuisse, erit supra duode-
 cim Herculis labores, ac vi-
 ctorias.

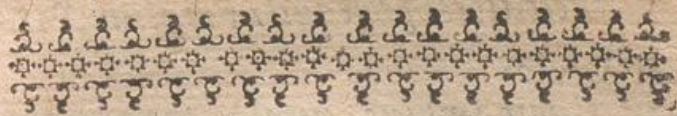
Sta in arena, Adolescens, &
 pede presso cum hoste non
 vno manum confere. Quid
 fugis? ad peccati foeditatem
 & truculentiam horres, opi-
 nor, timesq; ne tam exitialis
 pestis vel afflet venenum, vel
 tactu noceat, imo necet: nihil
 remoror; ah cito fuge.

Præit

Præit Dux & monet, me-
morare nouissima tua, & in æ-
ternum non peccabis. Mor-
tem, Iudicium, Inferos, Cælum
adspice, & diu, multumque
cogita. His armis non tantum
declinari Monstri furor, sed si
stare malis, etiam domari, &
vinci potest.

CA.

CAPVT SECVNDVM.

Ingens peccati horror.

M O N I T V M.

Deum time; peccatum peste, morte
peius fugito.

S A L O M O N.

*Principium Sapientia,
timor Domini. Prou. 9.*

*Timor Domini odit
malum. Prou. 8.*

*In maleuolam ani-
mam non introibit sapientia, nec habi-
tabit in corpore subdito peccatis. Spiri-
tus enim sanctus disciplinae effugiet fi-
lium, et auferet se a cogitationibus,
quae sunt sine intellectu, et corripietur
a superueniente iniquitate. Sap. 1.*

Pecca-

*Peccatores prosequitur malum. Pro-
verb. 13.*

*Fugit impius, nemine persequente.
Prou. 28.*

*Cum sit timida nequitia, dat testi-
monium condemnationis: semper enim
presumit seua, perturbata conscientia.
Sap. 17.*

*Stultus illudet peccatum. Pro-
verb. 14.*

*Iniquitates sua capiunt impium,
& funibus peccatorum suorum con-
stringitur. Ipse morietur, quia non ha-
buit disciplinam, & in multitudine
stultitiae suae decipietur. Prou. 5.*

*Deum time & mandata eius ob-
serua: hoc est enim omnis homo: & cun-
cta quae fiunt, adducet Deus in iudi-
cium pro omni errato, siue bonum, siue
malum illud sit. Eccles. 12.*

MEN-

MENTIS SALOMONICÆ

INTERPRETATIO.

§. I.

*Timor Domini principium Sa-
pientiæ.*

MEminisse hic te imprimis oportet, Adolefcens Academice, quod alias monui, Christianam sapientiam nec esse nudam solùm, atque inanem veri inquisitionem aut scientiam, quam nonnulli consecantur: sed honesti probitatisque studium atque comprehensionem: rectè enim & ex virtutis normâ mores suos componere; hoc demum sapere est, hoc esse veri nominis Philosophum, imo sapientem. Atque hæc ipsa est sapientia, cuius principium esse Domini timorem dixit Salomon. Verùm Diuinitimoris non vna est indoles. Vnus enim est ingenuus & nobilis timor, ab eo amore profectus, quo liberi bene nati, atque educati Parentes suos

suos

suos syncerè diligunt, eâque causâ gravissimè detestantur, quæ illi oderint. Alius est in nonnullis timor, abiectæ & servilis conditionis, quem pœnæ infamixque horror, aut causæ similes pariunt; cuiusmodi in servis esse solet, qui etsi vitio ducendus non sit, priori tamen longè est dignitate, meritoque inferior. Principium quoque non vno modo dicitur: iam, initium est rei cuiusvis, & quasi radix, vnde illa existat; iam, primus anni fructus, præcox adhuc neque satis maturus; postremò, quod in quaque re præcipuum est, & veluti caput. Ex quibus qua ratione Sapiens dixerit principium sapientix esse timorem Domini intelligi potest. Imprimis enim divinæ offensæ timorem, si ex horrore & metu supplicij concipiatur, cum servilis sit atque imperfectus, constat primam duntaxat radicem esse, & inchoationem quandam sapientix, neque aliter, quàm pro fructu necdum satis cocto à sapientia præmitti. Verùm si timor is sit, qui esse debet, divini Amoris genuinus partus, certum est non modo præcipuam fore sapientiæ partem; sed singulare quoddam decus atque ornamentum. Porrò quoniam qui aliquem amat, ideoque timet ne offendant,

id

id etiam odio habet ac fugit, quòd alterum nouit odisse atque auersari: necessariò, quòd alterum est Salomonis oraculum, *Timor Domini odit malum: peccatum, inquam, dirissimam illam animorum pestem horrificumque monstrum: quod simpliciter atque omnino ita malum est; vt cætera quæcumque cum eo collata, ne mali quidem nomen mereantur. Verùm, priusquam illius aut fœditatem, aut malitiam persequamur (quod proprium est huius loci) conceptum ex sacro offendendi Numini timore, peccati admittendi metum atque horrorem, viam, gradumque esse ad sapientiam demonstremus. En tibi oraculum.*

§. II.

*Peccatum pugnat cum Sapientia
studio.*

IN maleuolam animam non introibit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis: Spiritus enim sanctus effugiet factum, & auferet se à cogitationibus quæ sunt sine intellectu, & corripietur à superueniente iniquitate. Nimirum, cum eximium quoddam istud sit Spiritus sancti donum,

Cc

num,

num, nefas sit suspicari concedendum
ijs, qui se ipsius Numinis hostes infen-
sissimos profitentur: stulti verò, & a-
mentis hominis est, studio & labore
quantumuis improbo sperare consequi,
quod, nisi pacato propitioque Deo, im-
petrari non potest: accedit, esse peccati
gravioris, si foueat cor vim sapientia
ita hostiliter infensam, atque aduersa-
riam, vt sibi cum illa nullam retineri
societatem patiatur.

Vt sapiens sis, aut vt omnino euadas,
cōpositas esse oportet animi appetitio-
nes, apprehensiones rerum veras, valde
re memoriam, ingenij aciem, iudicijque
vim adesse maximam: mentem denique
ne quid serijs studijs obstrepat, sibi sem-
per præsentem: atqui flagitijs dediti
homines, appetitiones habent efferatas,
bellis cupiditatum intestinis exagitan-
tur continuò, imaginationes verò fœ-
das, ac plerumque rerum falsissimarum
idola sibi ipsis effingunt, memoriæ of-
ficinam confusissimarum imaginum ista-
rum tumultibus perturbant, ingenij sui
nervos animi mollitie debilitant, men-
tis oculos aut eruunt, aut obcæcant: ita
denique deuastant commiscentque om-
nia, vt inter tot motus audiri Musæ
paci, & odij amantes neque velint, ne-
que

que verò possint. Itaque quàm fieri nequit, vt nube densâ, solem intercipientem, aut in cœnoso fonte oculus cœlestes radios aspiciat, si ipse præsertim noxio humore sit impeditus: ita abstrusarum rerum reconditas veritates vitiosus animus assequi non potest: & vt ista non sint, quæ diximus; tantæ tamen sunt in flagitiosis hominibus procellæ, quæstiones, tormenta, honores, metus, trepidationes, fugæ, examinationes: vt viuere, nedum philosophari neque libeat, neque vacet. Audiamus super ea re grauissimos scriptores. *Ipsas*, inquit Seneca, *nequitia tenebras timet: prima & maxima peccati pœna est, peccasse: nec vllum scelus impunitum est: scelus in scelere supplicium est, proprium est nocentium trepidare.* Pætia habet S. Augustinus. *Quisquis malus est, male secum est, torquetur necessum est, sibi ipsi tormentum est, in se enim est pœna sua, quem torquet conscientia sua, fugit ab inimico quò potuerit, à se quò fugiet? Quocumque fugerit se talem trahit post se, & quocumque talem traxerit se, cruciat se.* Iam Chrylostomus. *Explica mihi (ait) istius epulonis conscientiam, & videbis nimis grauera peccatorum tumultum, ingem metum, tempestatem, turbationem. Videbis, velut incuria, mentem ad thronum conscientie con-*

Ad Luc.
epist. 97.

In Psalms.
36. & 49.

Conc. de
Lazaro.

sedisse, regalem & tanquam iudicem quempiam sedentem, & cogitationes loco carnificum adhibentem, in equuleo suspendentem, lateraq; conscientia radentem unguis, pro commissis; Rem deinceps oculis subijcit. Etenim qui committit adulterium, etiamsi millies fuerit diues, etiamsi nullum habeat accusatorem: non desinit tamen intus seipsum accusare: & voluptas quidem temporaria est dolor vero perpetuus, timor undiq; ac tremor, suspicio & anxietas; angulos metuit, umbras ipsas formidat, suos ipsius famulos conscios, inscios, illam ipsam quam corrupti Virum, quem affecit contumeliâ: obambulat amarum accusatorem circumferens conscientiam, cum sit sui ipsius iudicio condemnatus, nec ad breue tempus possit respirare. Idem patiuntur & qui rapinam exercent, & qui fraude lucrum faciunt: hoc & ebriosi: in summa, quotquot in peccatis viuunt. S. verò Ambrosius tres producit scelerum carnificinæ testes, Adamum, Cainum, Dauidem: quorum primus cum Dei in paradiso ad auram inambulantis, propiusque aduentantis strepitum inaudisset, & necdum ad supplicium deposceretur, tamen fugit sui male conscius atq; in latebras se abdidit. Alter veritus, ne ob fraternum parricidium, à quocunq; obuio necaretur, in se

In Apolog. David
c. 9.

se tulit sententiam, quòd dignus esset
 cui nemo ignosceret: itaque cùm nul-
 libi consistere posset, vagabatur, &
 oberrabat. Dauid denique idem de se
 fatebatur, *Peccatum meum contra me est* Psal. 50.
semper, id est, vt S. Ambrosius est inter-
 pretatus, sine interuallo aliquo recor-
 datio & species ipsa mei me erroris im-
 pugnant: diceret militem armatum
 continuò ei obuersari ante oculos, vbi-
 que occurrere, incurrere, extrema mi-
 nitari. Artemonem faciliè prætereo, ne Caussin. in.
 profana sacris immisceam: ille tamen symb.
 ob insignem improbitatem atque ne-
 quitiam, adeò fuit meticulosus: vt cùm
 foris continuò in lectis portaretur, domi
 tranquillè desidenti duo famuli scutum
 æreum supra caput sustinere iuberentur,
 ne, nescio quâ re ex alto decidente,
 aut improviso aliunde telo feriretur.

At ne vetera magnopere requiramus,
 res ipsa quotidie loquitur. Vide tu mi-
 hi pauculos ex isto hominum flagi-
 tiosorum grege, Deus bone vt erubescunt,
 vt pallent, vt palpitant, vt dies
 ac noctes diris modis lancinantur? Præ-
 torem, lictorem, carnificem, vbi-
 que instare, adesse suspicantur: tonat, fulmi-
 nat, grandinat? peti se, iam iamque feri-
 endos arbitrantur. Hinc fuga & late-

bræ: verum frustra: ut enim ij, qui ad mortem ducuntur, furcam & laqueos suos; ita illi excarnificantem conscientiam secum ferunt: quocumque enim se protrepant; incurrunt in Deum improbitatis testem, iudicem, vindicem. Neque verò ista tantum, quæ reuera horrenda sunt, isti timent; sed umbras ipsas, exanguia spectra, inquietæ mentis inania somnia, strepitus foliorum, pedum strepitus, insidias omnium, etiam amicorum perhorrescunt. Agedum: ut res, quæ tanti est ad horrorem peccati concipiendum sapientiamque comparandam momenti, sit testator; è sacris ipsis literis id ipsum comprobemus.

Job 15.

Canctis diebus suis (verba sunt sacra apud Iobum) impius superbit, & numerus annorum incertus est tyrannidis eius. Sonitus terroris semper in auribus illius, & cum par sit, ille semper insidias suspicatur. Non credit quod de tenebris possit redire ad lucem, circumspiciens undique gladium. Cum se moverit ad quærendum panem, novit quod paratus sit in manu eius tenebrarum dies. Tenebit eum tribulatio, & angustia vallabit eum, sicut Regem qui preparatur ad prælium: Legunt alij, ad rotam. Quid gravius dici potuit ad exponendam improborum calamitatem? succinctè Salomon, Pec-

caçores?

tatores persequitur malum, fugitque impius
 nemine persequente; rationem adfert Sa- Sap. c. 17.
 piens, cum sit timida nequitia, dat testimo-
 nium condemnationis; semper enim prasu-
 mit sana, perturbata conscientia. Sine enim
 spiritus sibilans, aut inter spissos arborum ra-
 mos animum sonus suavis, aut vis aqua decur-
 rentis nimium, aut sonus validus precipita-
 tarum petrarum, aut ludentium animalium
 cursus inuisus, aut mugientium valida be-
 stiarum vox, aut resonans de altissimis mon-
 tibus echo, deficientes faciebant illos praeti-
 more. Quid esse potest calamitosius? si
 ea, quae fere caeteros oblectare solent,
 lenis aurae sibila, garrientium volucrum
 suauitates, lene labentis aquulae rythmi,
 bonae mentis oblectamenta, improbis
 timori sint, horrore, dolori? quis vero
 in tot, tantorumque malorum equuleo
 atque catasta distentus, ut in Ixionis axe,
 aut Sisyphio saxo, aut in ipso Phalaridis
 candente Tauro distractus, commolitus
 atque immugiens, fatis tamen habeat
 aut animi, aut virium, ut ei etiam tum
 liceat, libeatve philosophari?

§. III.

*Sapientes id vident, & curant; stulti
illudunt.*

AT sapientes quidem id vident sci-
licet, & apprimè curant, atque
adeò cauent; ne quod grauius animo
flagitium designent, aut admittant:
alijs persuadere etiam student: vt pec-
cati tanquam fœdissimæ pestis odium
concipiant. Hinc istud Iehu filij Naue
monitum, *Quasi à facie colubri fuge pecca-
tum, dentes leonis dentes eius, interficientes
animas hominum. Quasi romphea bis acuta
omnis iniquitas, plaga illius non est sanitas.*
Hinc Tobix quoque senioris ad filio-
lum ista, cùm testamentum conderet,
adhortatio. *Omnius diebus, vite tua in
mente habeto Deum, & caue aliquando ne
peccato consentias.* Extat & inter sanctif-
simi Ludouici Francorum Regis diui-
nissima præcepta, quæ Philippo primo-
genito suo in Tunetana obsidione de-
dit, hoc documentum. *Cane ne vnquam
admittas peccatum mortiferum: sed om-
nia potius ferre velis genera tormento-
rum, quam aliquam talem perpetrare
culpam.* Quam legem procul dubio ipse
à te-

Eccles. c.
21.

Tob. c. 4.

à teneris annis Ludouicus à Blanca Ma-
 tre sanctissima hauserat : imò aure altè
 imbiberat, cuius istæ fuerant ad aures
 pueri continuæ nœniæ *mori potius, quàm*
fœdari, quæ & muris Alpini natura est,
 & eorum, qui martyrium subiere, opti-
 mum semper factum extitit. Omitto
 Edmundum & Anselmum summos
 Cantuariensium & sanctitate celeberrim-
 os Antistites : quorum prior dicebat,
 malle se in ardentissimum rogam, alter
 etiam in ipsa inferorum incendia con-
 iji, quàm vt vel in vnum mortale pec-
 carum consentirent. Omittere tamen
 non possum acerrimū opportunissimū-
 que hoc in negotio magni Thomæ A-
 quinatis iudicium : is ad quendam qui
 de modo acquirendi scientiam quæsie-
 rat, epistolam conscripsit, quâ innocen-
 tiam, peccati præcipuè horrorem com-
 mendat. Totam hic ijsdem verbis ad-
 do. *Quia qua suisti à me in Christo, mi cha-
 rissime N. qualiter te studere oporteat, & c.
 tardiloquum te esse iubeo, conscientia puri-
 tatem amplectere: orationi vacare non des-
 nas, nihilq; penitus de factis aliorum intro-
 mittas, nemini te multum familiarem osten-
 das, discursus super omnia fugias, sanctorum
 & bonorum vestigia imitari non desinas, &
 qua legis & audis, fac, vt intelligas: altiora*
 te ne

te ne

te ne quaesieris: ita frondes ac fructus in vinea domini Sabaoth viles, quamdiu vitam habebis, proferes ac produces: hac si sectatus fueris ad id attingere poteris, quod affectas. Verum ista viri illi sapiant, vident, sentiunt: peccator cum peccati lepra infectus sit, miserrimeque cæcus, atque amens, neque sentit, neque videt, nec sapit: quo deploratissimo statu nihil fingi potest infelicius: frustra verò aurem vellices, acrius pungas, expergefacerere coneris: ferreo somno ille sepultus iacet, quo sopore nullus esse queat, aut profundior, aut lethalior. S. Augustinum testor, quem in flagitiorum coeno semel altè decumbentem tam brutus sopor obligarat, vt res eum nulla excitare potuerit, donec vis maior è caelo adamantinas compedes effregisset: si diu multumque percusseris, eriget fortassis nonnihil palpebras graues, osque plumbeum resoluet in somnolentas, voces, imperfectasque, nescio quas murmurillationes, quibus sana mentem pro deridiculo habeat, & quæ de peccati dedecore, turpitudine, damnis proponuntur, exhibilet, atque pro inanibus nanijs, fabulis, anicularum terculis illudat. Salomonis istud est: *Stultus illudet peccatum.* Quid vero isto homine
 peccude

In lib.
 Confess.

pecude agas? igitur relabitur mox in ex-
 itialē sōnum, obstinatusq; cōstringitur,
 atque arctius suo se vinculo implicat,
 quanquā non iam somnus futile mortis
 simulacrū, sed atra, terraq; mors dicen-
 dus est, ita sine sensu & animo peccator
 iste obduruit, lapiduit, denique mor-
 tuissimus est. Hoc etiam docuit Salo-
 mon, *Iniquitates sua capiunt impium, &
 funibus peccatorum suorum constringitur,
 ipse morietur, quia non habuit disciplinam,
 & in multitudine stultitiæ suæ decipietur.*
 Tundenda tamen peccatoris mens licet
 ferrea; nam crebris fortassis iētibus per-
 fringetur, emollescet saltem: Iphis, in-
 quam, si fieri potest oculis, peccati de-
 decus, infamia, turpido subiicienda;
 pudor fortassis aliquis suborietur, mox
 etiam horror: & quoniam suis commo-
 dis omnia metiri solent improbi, enu-
 meranda damna atque naufragia, quæ
 peccatum in vitam nostram inuehit, &
 post mortem infert grauissima incom-
 moda, vt sua acerbitate nonnihil com-
 moueant, insanumque hominem, ad
 saniora consilia deducant.

§. IV.

§. IV.

Peccati grauitas & damna.

SI virtutis diuina species, quod Platonem dixisse accepimus, oculis corporis cerni posset, mirabiles sui amores in hominum animis excitaret: ita si peccati turpitude è contra sese, quæ & quanta sit in aspectum daret; suspicor ego fore omnino neminem, qui non exhorresceret, atque refugeret; verùm ea fœditas aureo & gemmeo gypso adhibitisque boni cuiusdam coloribus obducitur, mentitur, fallit. Agedum omnem istam laruam, fucumque detegamus: vt qualis demum sit res ipsa, cognoscatur.

Græuitas
ex inobedi-
entia &
rebellione
contra
Deum di-
uinasque
leges.

Peccatum præsertim si mortiferum sit nefaria quædam est perduellio, qua refractarius homo ac cælo rebellis diuinarum legum iugum excutit, & ab ipso Deo infinito bono, bonorumque omnium inexhausto fonte auersus eius sumptæ maiestati ac possessioni, in qua sita est vera felicitas, rem quampiam vilem vnius oboli, nulliusque momenti amplectitur, honoris, inquam, fumos, opum quisquiliis, voluptatum cœnum,
vanis-

vanissima idola vero Numini antepo-
nit; desertis legitimi ducis signis, atque
castris, idē impius transfuga ad capita-
lissimi tum Dei, tum hominum hostis
partes, infami prodicione transuolat,
hunc deinceps dominum agnoscit, hu-
ius nutus obseruat, imperijsque indi-
gnissime patet; igitur peccatum imma-
ne sacrilegium est, quo anima de veri
domini potestate, cui iure mancipij at-
que emptionis, alijsque sexcentis no-
minibus reuincta erat, detestabili rapi-
na subducitur, vt impurissimo pradoni
diabolo tradatur: spirituale adulterium
est, quo eadem illa, quam sanctē nouit,
fidem confringit & violat: vexillum est
dæmonis, quo Reprobi omnes constri-
cti tenentur, atque mortis, æternorum-
que ignium stipendia merent, militant,
pugnāt: vinculū est, quo hominem Ca-
codæmones arctissimē obstrictum ca-
ptumque detinent tam durā tyrannide;
vt nodos soluere, aut omninō frangere
vis creata nulla possit, ac ne diuina qui-
dem effringat, nisi valido forti que co-
nату: reluctatur enim diu multumque
ferus animus; siue quia iam seruitutem
suam demens amat; siue quia Circeā
potione ebrius miserabili metamor-
phosi bestiam induens, humanitatem
propē

propè omnem rationemque ipsam exiit. Ex quibus rebus omnibus facile quivis sanæ mentis intelligit peccatum, cum ex se & sua natura nihil sit, aut tene quidpiam, idemque ementitum bonum; reuera tamen infinitum quoddam malum esse, atque in sinu tegere malitiam infinitam, amentiam singularem, summam infirmitatem, atque iniuriam in Deum incredibilem, impugnat enim, atque si fieri posset, de medio tollere nititur bonitatem Dei immensam, sapientiam inexhaustam, potentiam iustitiamque omnimodo, ac sine eternam caritatem. Cogita hic tu mihi (vt quod est in eo, quod tractamus, indignissimum & totius nequitie caput, oculis obijciatur) cogita, inquam, Deum, naturam infinite dignitatis, tum verte animum in hominem, quem verò? lutum ex miserijs omnibus confictum, rem abiectissimam, proiec-tissimam, hunc in illum insurgere, imminuere velle divinam maiestatem, leges sanctissimas pessundare, pleno ore fronte impudentissima, palam, eius imperijs oblectari, & dicere, *non paribo, non seruiam*: demum ad Dei hostem terribilissimum confugere, & perducellum agere. Quid dici potest in Numen

men iniuriosius? præsertim cum huius
tantæ perfidiæ causâ fuerit nulla, nisi
impurus reculæ nescio cuius amor, con-
tempto ipso Creatore; quo? scilicet eo,
qui in hominem ingratiſſimum tot be-
neficia contulit, & quidem immeren-
tem, vt vel multitudinem, vel magni-
tudinem æstimare, nulla ingenij vis
possit: quid si adhæc adiungamus infi-
gnem quoque illam in Christum Serua-
torem contumeliam, cædem, barba-
riem? si dicamus peccato, quod Apostoli
Pauli testimonio certissimum est, san-
guinem testamenti pollutum duci, fi-
lium Dei cõculcari, contemptui haberi,
iterum cruci suffigi, an non exclamare
& ingemiscere lubebit? O crudelitatem
atrocissimam aduersus nostræ vindi-
cem libertatis! ô infandam diuino san-
guini illatam iniuriam! ô mentem sce-
leratissimam, quæ tantum facinus vel
cogitare, ô linguam, ô manus, ô pedes
omni supplicio perdendos, qui perpe-
trare atque exequi audeant! Et ô beni-
gnitatem Numinis, in hominis tam im-
probi, ac perditæ scelere tolerando, in
beneficijs etiam cumulandis planè ad-
mirabilem, summisque laudibus effe-
rendam! Deum immortalem! quænam
hæc est quorundam hominum tanta
per-

per-

peruerſitas, aut quæ humanæ mentis infirmitas, aut cupiditas tam effrænis, vt tam facilè peccato, cui tantum nequitia inest, ſponte ſuccumbant? nimirum iſta, quæ à ſenſibus paulo remotiora reconditoraque ſunt, homines iſti hebetes ac ſtupidi minimè percipiunt.

Damna
peccati.

Conijciamus igitur nunc quaſi in cumulum damna & ſupplicia, quæ à peccato proueniunt: vt quos amor diuinus, nec in officio continet, neque abductos reuocat; incômodorum grauiſſimorum, acerbiffimarumque pœnarum metus refrænet atque deterreat; atque vt hæc ratio aliùs fodiat fortiùsque vulneret; peccatorem vnum aliquem (ita enim iſta certius ferient) alloquamur. Ergo Dei gratiâ iam excidiſti, infœliciſſime homuncio, diuinumque illud eſſe, quod in filium adoptatus cælique hæres ſcriptus acceperas, perdididiſti? ita nunc detractâ nobilitate, diuinâ illâ ingenuitate, Dei que familiâ atque vitæ hæreditate deturbatus iuberis exulare aulâ, & ſolum turpiter vertere, diuinæ maiestatis deſertor & hoſtis. Neque verò iſta ſimplex eſt gratiæ, amicitiaque diuinæ iactura: quam indueras, prætextam charitatis reliquarumque eius comitum, & Chriſtiani
hominis

hominis virtutum amplissima ornamenta offensus numen summo cum dedecore abstulit: ita cum filio prodigo paternâ domo exul & vagus, regiâ dignus mensâ inter porcos iaces fame prope enectus, neque à vestibus modo & delicijs nudus & egens: sed spoliatus præterea (qui alius est funestissimus casus) ab omni illo meritorum præmiorumque cumulo, quem aut eleemosynis, aut multis ad Deum fuis precibus, aut alijs aliarum virtutum pretijs, tibi compararas, in eam te miseriam coniecisti, vt quamdiu in eo, in quo es, statu versabere, quantumuis multa benè laudabiliterque gesseris, ad mercandam celestis gloriæ felicitatem, nihil vnquam valitura sint. Perge misera atque miserabilis Animula, & saltem te aspice, & quæ nunc sis, vide: quæ? diuinæ maiestatis perduellis; nam ausa es sanctissima decreta impudentissimè perfringere: quæ? tui ipsius vilissimum mancipium; seruire enim scdissimarû & efferatarum appetitionum, quam Dei perhonorificam seruitutem vecors maluisti; illi iam te voluntarij carnifices ac tyranni torquent, dilaniant, excarnificant ijs constrictam loris ac vinculis, quæ tute tibi innexuisti: Iniquitates iam illæ tuæ

Seruitus
peccati &
turpitudi-
do.

te cœperunt, & funibus peccatorum tuorum constringeris. Quasi verò hoc satis miserum non sit, tartarei quoque Cacodæmones, in quorum potestatem volens te dedisti, tyrannidem in te suam exercent, te summo aditæ possessionis iure exagitant, quo iugo non video, quid esse possit sæuius. Iterum te contuere, tuamque, ô peccans Anima, turpitudinem: *Denigrata est facies tua super carbones*, itaque stygio tenebrione facta es iam retrior: nam quæ peccati labes eum fœdissimè turpauit, eadem te nunc macula dehonestat. O si videres! ô si fœtorem saltem, profluentemque ô peccati ulcere graueolentiam, pestiferamque mephitim, sentire saltem:

Thren. c.
4.

Iob c. 1.

Computruisti enim, ut iumentum, in stercore tuo: ô si sentire! exhorresceres fortassis: verùm æquè naribus atque oculis captus, bis homo miser, neque tuorum flagitiorum deformitatem, neque fœtorem percipis; an communem etiam sensu cares? obbrutuisti. Fuge, fuge, Angeli diuinæ iustitiæ administri ac vindices, diutius te Principis sui charissimam olim sponsam, Christi cruore emptam, elutam, exornatam, ad insanos vilissimarum rerum amores abiectam, in eoque cœno volutari non ferunt: sceleris

leris atrocitate, odio, vindictæque faci-
 bus accensi, iam iamque gladios, quos
 pro officio gerunt, etiamnum tot im-
 piorum hominum repetitâ cade cruen-
 tatos, adhucque calentes in te distrin-
 gunt, te vnum quærunt ad cædem, &
 ecce inuolant: Tutelaris Genius recessit
 à te longiusculè, & propè nudum iam
 ictibus latus deseruit, certè mæret, &
 malè metuit, quid enim? Deus ipse, qui
 cum vitijs immortale bellum semper
 indixit, intulit, gessit, in tuam perni-
 ciam arma iam sumpsit, vnum te ore,
 oculis, manu, deposcit: Audire, videre
 eum videor; micant ex irati vultu ira-
 rum, flammaramque globi, *Vbi est?* in- Deuter.
 quit, *iuxta est dies perditionis, vino ego in 32.*
ateternum, si acvero, ut fulgur gladium meum,
reddam ultionem, inebriabo sagittas meas
sanguine. Tonat, fulminat, exeruntur iam
 lacerti, in certum vulnus fugit sagitta,
 & ferit. *Nisi conuersus fueris arcum te- Psal. 7.*
rendit & parauit illum, & in eo parauit
vasa mortis, sagittas suas ardentibus effecit.
 Mors arcus sonitum expectat, & nutum
 iaculatoris; crispifulcans fulmineumque
 telum iam intentat, quo minimè reris
 tempore per insidias necatura. Seque-
 tur deinde iudicium: hîc horrida sunt
 formidabiliaque omnia, exactissimum

tribunal, Accusatores importunissimi atque acerbissimi dæmones, iidem lictores & carnifices, aspectu clamoribusque perterrefacientes; subscribent testes omni exceptione maiores: quamquam his nihil opus erit, ipsa pro mille aduersarijs aderit, sufficiensque scelerum conscientia accusatrix & testis. Iudex verò quis? sapientissimus, acerrimus, & iam implacatus atque inexorabilis, qui ubi plagas, crucemque tui causâ illatas fortiterque perpeffas exprobrarit, rotiesque, quoties lethale crimen perpetrasti, inflicta quodammodo denuò vulnera, exulcerataque iterum cicatrices, conculcatum pedibus sanguinem, cæli terræque pretium obiectarit: capitalem sententiam tandem proferet horribili ista formulâ. *I, maledicte, in igne aeternum, quod fulmen ubi contorserit, peractum est, illicò dehiscet terra, patefcent inferi, dæmones pertrahent, proque momentaneâ voluptate, æterna supplicia repetent; trutinare, expende, ardens est quamdiu Deus erit Deus, cælum erit cælum, inferi erunt inferi: ista verò duo verba diu metire, momentum, aeternitatem.* Bene est, nonnihil ista te, miser peccator, concutiunt atque commouent: igitur dum ferrum calet, pertundamus,

damus, & partim ex ijs quæ verbo tetigimus, partim ex alijs quibusdam capitibus producamus remedia, quibus peccati tam graui malo medicinam aliquam faciamus, siue ad curationem, cum incideris; siue ad cautelam, ne vnquam tantis te periculis exponas, statim illud ex sacris literis alexipharmacum occurrit.

§. V.

Peccati remedia.

Memorare nouissima tua & in aeternum non peccabis; tum illud, Deum time & mandata eius observa: hoc est enim omnis homo. Et cuncta quæ sunt adducet Deus in iudicium, pro omni errato siue bonum, siue malum illud sit. Verum recentem semper viuamque esse oportet istarum rerum memoriam, tumque præsertim viuere debet: cum tentator demum acrius insilit, & vehementius insultat: quem in vsum si sapere velis, efformabis frequenti exercitio in mentis tabellâ, nouissimorum expressas imagines: id est, definiestibi in singulos dies tempus, quo solus tecum attentè & seriò mediteris, mortem, Iudicium, Inferos,

Eccl. 7.

Eccl. 12.

quo de argumento quædam dixi in li-
lio Mariano, vnde huc punctula ad-
ducam exiguis ad tristitiam tetrarumq;
rerum horrorem mitigandum adiectis
luminibus. Occurrit prima mors in cu-
ius frequenti meditatione quantum vi-
rium insit ad peccati fugam, docuit
olim S. Augustinus, *Si diem, inquit, mor-
tis sue homines cogitare vellent, animam
suam ab omni cupiditate & malitia cohibe-
rent, addo è mundo ipso longissimè ab
omni peccandi occasione diffugerent.*
Ita Adolescens quidam non ita pridem,
cùm Nobilis alterius iuuenis sepul-
chrum apertum vidisset, introque ad-
spectasset horridis ossibus perterrefa-
ctus. *En, ait, quod hic fuit, ego sum, &
breui ero, quod hic est: nec plura: mox se-
cessit in solitudinem, sibi Deoque post-
hac victurus: tantumque profuit; vt
non virtutibus modo, sed etiam mira-
culis inclaresceret. Rectè monet Poëta
ille:*

Serm. 3, de
Innoc.

Horat.

*Omniem crede diem tibi diluxisse supre-
mum.*

Quid ex eo boni speres? S. Basilium ac-
cipe. *Semper ante oculos tuos versetur vlti-
mus dies: cùm enim diluculo surrexeris, ad
vesperam te ambigas peruenturum, & cùm
in lectulum membra tua posueris ad quies-
cendum,*

*cendum, noli considerare de lucis aduentu: ut
facilius possis te refranare ab omnibus vitijs.*

At dæmon scilicet, quia istud quantum
valeat, nouit, mortalium oculos confi-
git, ne mortem cogitent; quid enim a-
liud est causæ; cur, (quod miratur S.

In paræ-
ner.

Eutherius) cùm nihil ita quotidie ho-
mines ut mortem videant, nihil ita ob-
liuiscantur, ut mortem? Quid istud que-
so, quid istud est? Horreo, ais; quid hor-
res, & refugis? siste tantisper, & osseum
istud mortis cadauer fixis oculis con-
tuere: puerilis est iste timor, insolito
spectro commoueris, assuesce, etiam ri-
debis: in cælum minacem Rhodium
olim illum Colossum peregrini, cùm
primùm adspectarent, quasi ceruicibus
suis iam iam impendentem atque deci-
dum reformidabant: ciues, qui eo
ostento assueuerant etiam cum volu-
ptate contuebantur: tanti est rebus
quantumcunque horrificis assuescere.

Refert Ortelius scriptor grauis non-
nullis populis in more positum fuisse
; ut mortuorum ossibus pro num-
mis vterentur, neque illis (quod
forte arbitrere) auro, argento vel ære
incisis imaginibus; sed reipsa mortuo-
rum reliquijs: opinor ut emendo ven-
dendoque, nundinando, alteri alteris

Apud
Caussin. in
symbol.

D d 4

quasi

quasi istud sibi sapiens monumentum obtruderent. *Vine memor lethi.* Omitto Ægyptiorum mensas, in quibus ossa mortis simulacra circumducebantur: ut conuiuæ eo tempore quo mollis obliuio facilius obrepit, mortales se esse meminissent: & sanè tum præsertim expedit, ne cum potu ut fit, flagitia primùm imbibantur, deinde euomantur. Insolens magis hoc admirandum Domitiani Romani Imperatoris factum, si factum, uti refert in suo Domitiano Xiphilinus. Ille Imperator primoribus Senatorum, equestrisque ordinis conuiuium in hunc modum apparasse scribitur. Instruxit ædem omni ex parte nigerrimam; intus atra laquearia, parietes pauimentum; in eaque sedes nudæ collocatæ; quibus paratis rebus, in eas de more introduci iubet absque comitibus: horridum istud, etsi nihil præterea sequeretur: quid porro? primùm omnium iuxta vnumquemque columnam collocat factam instar sepulchri, in qua nomen eius scriptum erat, pendebarque lychnuchus paruus, ut assollet in monumentis; satisne? tum nudi pueri atramentoque obliti tanquam spectra ingrediuntur, eosque horribili saltatione circumdant: ad extremum

mum, omnia, quæ in exequijs mortuo-
 rum adhiberi solent in vasis eodem mo-
 do eis apposita fuerunt: cæna interim
 peragebatur, ingens silentium, vt qui
 timore pœnè extincti essent; Domitia-
 no insuper sermonem de re, quæ ad
 mortem & funera pertinent, super men-
 sam ingerente. Vtinam tyrannus iste
 in ea funestâ Lybitinæ cæna, aut tragica
 potius humanæ vitæ scenâ sapere didi-
 cisset. Tu saltem, Academice Adolescens,
 ita Philosophare: Philosophare omni-
 no, dicere enim Platonem solitum fe-
 runt, Mundum Academiam quandam
 esse, in qua stulti de vita, sapientes de
 morte cogitent, nihilque esse aliud
 philosophiam, quàm studiosam mortis
 meditationem. Quod si à Domitiani illo
 funebris epuli apparatu adhuc abhor-
 res, neque opiparas eiusmodi mensas,
 aut instruere licet, aut non libet: accipe
 aliud probi Adolescentis bonum factum,
 quod sine sumptu nulloque negotio
 imitabere. Hic libidinum facibus vehe-
 menter inflammatus abiit ad cæmete-
 rium; nares faciemque lotam in putre-
 facti corporis cœnum immergit, tam
 diu in eo tabo hæret, dum præ foetore
 tantum non exanimis concideret; atque
 ita facile libidinem omnem abiecit.

Quidni

Cantiprat.
l. 3. c. 3.

Quidni tu eo exemplo exiguam soli sepulchralis particulam auferre, strophilo includere, tecum gestare, & cum ad flagitium pertentari te senseris, applicare ad oculos, aut etiam ad nares possis? Neque istud placet? cum eius facultate, penes quem ea est potestas, demortui hominis cranium tolle, & colloca ad cubiculi mensam, aut lectuli spondam: at ne hoc quidem spectrum arri-det. Igitur pictam saltem, aut sculptam habe penes te mortis effigiem, in eamque obrutum sæpe fige, tum verò præsertim tibi obijce, cum ad peccatum concipiendum perpetrandumve stimularis, nihil ea re expeditius; atque ita fecit Adolescens ille, de quo Pontanus noster in suis Atticis bellarijs, per cubiculi latera mortis effigiem affixerat: ut quamcunque in partem adspiceret ea sibi occurreret, ac mentem finiendæ aliquando huius vitæ memoriâ fodicaret. In-scripserat autem varijs illis imaginibus varios versus: Vni quidem *Viuens semper morere: ut mortuus semper viuas*, alteri verò: *Ut moriari, opus est mortem præu-tere morte*: Tertix etiam cuidam mortis imagini hoc carmen adscripserat.

Semina nequitia languidiora facit.

Tu

Tu etiam his verbis mentem altè vulnerato, statim atque videris te ad scelus impelli: *Egone ut consentiam mox putridum cadaver, vermiumque vile pabulum futurus? tam sim amens? at nescio diem, neque horam. Forte hac die, hac hora, hoc momento moriar. Quid tum verò? Iam tibi hic statim in animum recurrit exactissimum illud supremi Iudicij tribunal: ita præcipitantem in flagitium temet refrænabis, Si quando (ait S. Basiliius) ad unum aliquod cieri aut proflire peccatum te videris, mihi ad mentem reuocata, formidabile illud, nec ulli mortalium tolerabile Christi Iudicium. Ac deinde postquam iudicij istius formam omnem descripsit, hæc subiungit. *Hæc tu time, & eiusmodi timore eruditus, quasi freno quopiam ab arce animam & inhibe ad vicijsam concupiscentiam propendentem. Porro quãtum ille diuini iudicij terror valeat, in Bogore Bulgarorum Principe olim intellectum: is supra modum venationibus delectabatur, quã voluptate cùm cuperet frui, non tantum cùm venatum iret, sed etiam in otio; atque eam in rem domum nouam edificasset, Methodio Monacho Romã oriundo pictori non ineleganti negotium dedit, eam vt totam historijs exornaret; diuino autem numine**

In Psalms
33.

Causia. id
symb.

numine accidit, vt non nominaret animalia qualia depingi vellet; sed ex mero suo arbitrio ei totam sineret, modò terribilis pictura exhiberetur. Monachus secundum Christi Iudicis aduentum depingit, quod eo nihil terribilius haberet. Princeps hinc spectans piorum beatos cœrus, inde impiorum expressas effigies, extrema quæque perpetentium: edoctus ab artifice, quid sibi illa vellent, extemplo abnunciatâ superstitione suâ, religionem Catholicam est amplexatus. Si umbra sic terruit, si muta pictura tantum habuit ad persuadendum eloquentiæ: quid ipsum corpus, quid res ipsa efficere in te deberet? hæc cogita quoties dæmon impugnaturus, & ad peccatum lacessiturus accedit. Ne ista quidem efferatam tuam peccandi licentiam, aut libidinem satis cohibent, Academice Adolescens? iam restat illud vltimum: *vt viuis descendas ad inferos*; viuis inquam, ne mortuus in illud barathrum abripiare.

Causlin.
supra.

Refert Athenæus glacie confectos pisces nonnullos, non sentire, nec moveri, priusquam in patinas coniecti elixerentur: is est improborum quorundam stupor, nihil percipiunt antequam Inferorum flammis experiantur: ne tu, quæso,

quæso, ex eo hominum, piscium, inquam, insulso genere esse velis, sed nunc potius dum vacat, seridò, diu multumque cogita (quæ studiosè olim B. Prosper expendebat) *Quale malum sit ab illo gaudio diuina contemplationis excludi, beatissimâ sanctorum omnium societate priuari, si ri patriæ cœlestis extorrem, mori vitæ beatæ, mori viuere sempiternæ, in æternum ignem cum Diabolo & Angelis eius pelli, ubi sit mors secunda, damnatis exilium, vitæ supplicium: non sentire in illo igne, quod illuminat, sentire quod cruciat, exundantis incendiÿ terribiles crepitus pati, barathri fumantis amarâ caligine oculos obcœcari, profundo gehenna fluctuantis immergi, in æternum dilaniari vermibus, nec finire, hæc & similia multa (subdit idem vir sanctissimus) cogitare nihil est aliud, quàm vitæ omnibus repudium dare, & omnia blandimenta carnis refranare. Est autem in cruciatuum istorum calamitosissima acerbitate maximè expendenda pœnarum æternitas: nam malum quoduis, & si fortasse graue, tamen tolerabile videri possit, si aliquando finem habeat; si verò æternum est, etsi aliqui leue, infinitum quoddam est malum, & longè acerbissimum: iam verò, *Tam diu durabit* (Bellar-*

L. 3. de vita contemplat.
c. 12.

L. 2. de æternitate morientium
di c. 3.

tam diu

tamdiu, ait, durabit habitatio impiorum, in
 tormentis gehenna, quamdiu durabit ateri-
 tatis Dei, que sicut principio caret, ita care-
 bit & fine. Tamdiu torquebuntur damnati,
 quamdiu letabuntur beati, denique reprobi
 tamdiu morientur, quamdiu Deus ipse vi-
 uet, & nisi desinat esse Deus, quod est, non
 desinent improbi esse in pœnis, in quibus sunt.
 O vita mortifera! ô mors immortalis? si vita
 es, quomodo occidis? si mors es, quomodo du-
 ras? neque igitur mors, neque vita ducenda
 est, quoniam utrumq; horum boni aliquid
 habet; tu verò neque quietem, neque finem
 habes. Quid igitur te esse dicemus, nisi id to-
 tum mali, quod & vita & mors habet? tum
 subdit, hæc sola cogitatio tanquam frenum
 quoddam omnes hominũ libidines coerceret,
 & ita nostram vitam temperaret, ut non
 Christiani modo, sed etiam Anachoreta san-
 ctissimi omnes esse videremur. Sequebatur,
 ut de contritionis sanctæque Confessio-
 nis frequenti usu (quæ duo sunt poten-
 tissimæ ad peccati Babylonicam aciem
 destruendam machinæ) nonnulla edif-
 fererem: verùm, quia commodius alibi
 de ijs dicendi locus suppetit; & fui,
 quàm cogitaram, in hoc capite longior,
 in præsens supersedebo.

ORA-

O R A T I O.

Pro horrore peccati concipiendo.

Mones, imò iubes Domine, vt tanquam à facie colubri peccatum fugiam, velle istud mihi adiacet, sed perficere non valeo: nisi hanc meam imbecillitatem, Deus meus, speciali tua gratia, sustentens, sentio enim aliam legem in membris meis contradicentem legi mentis meæ, & captiuantem me in lege peccati: nimirum coluber ille blando cultu versicoloribusque squammis oblectat, & sibilo mendaci blanditur, tumque primùm, cum iam animo infusum est virus, vulnus sentitur, simulque perimit. Ne vnquam lethalibus blanditijs illis allectus à diuina legis tuæ obseruatione abstrahar, confige, bone I E S V, timore tuo carnes meas, vt à iudicijs tuis timeam. Ecquis verò non timeat, considerans huius vitæ breuitatem, certissimæ mortis summam incertitudinem, vltimi iudicij acerbicatem, tartarearum pœnarum
 æter;

æternitatem? sed tamen donum tuum est salutatis hic timor: eo confige non tantum carnes meas: sed etiam cor ipsum transfige; ut concipiam & parturiam, & pariam spiritum salutis. Initium enim sapientiæ timor Domini. Timendum igitur mihi est, si sapere velim, si æternum perire nolim; heu æternum ne pereat seruus tuus, bone IESU, pro quo sanguinem tuum fundere pro meis omniumque hominum peccatis crucifixus dignatus es. Amen.

tuum
e non
or ip.
partu-
. Ini-
omni.
ere ve-
i eter-
Iesv,
re pro
ccatis

YM-

